

Joan VENY i Teresa CABRÉ (cur.)

Antoni M. Badia i Margarit: rellevància acadèmica, inquietud científica i servei a la llengua

Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2022, p. 231-239

DOI: 10.2436/15.2500.01.14

L'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit

LÍDIA PONS
Universitat de Barcelona

1. L'ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL PROFESSOR ANTONI M. BADIA I MARGARIT

L'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit es va crear a Barcelona l'any 2003 per iniciativa dels professors Teresa Cabré i Castellví i Joan Veny, que hi van implicar directament uns quants col·legues més, també professors universitaris. Gairebé tots havíem estat alumnes del doctor Badia a la Universitat de Barcelona i havíem col·laborat en un o més d'un dels seus projectes; ell havia tutelat la nostra formació, a molts ens havia dirigit la tesi i ens en consideràvem deixebles.

L'objectiu consistia a homenatjar el professor Badia amb una associació que portava el seu nom i estava encarregada d'organitzar actes amb format acadèmic; aquests actes consistien bàsicament en una sessió científica anual en la qual havien de participar investigadors i estudiosos interessats per les disciplines lingüístiques que ell havia cultivat. La sessió tenia forma d'una jornada de debat sobre un tema concret, amb la presència d'especialistes que hi feien la seva aportació amb una conferència o en una taula rodona. En cada edició, el doctor Badia proposava el tema i hi participava com a conferenciant. A propòsit d'aquesta intervenció directa, deia en la conferència pronunciada durant la primera jornada: «Sembla que teniu el propòsit que jo cada any esculli el tema de la jornada i que l'extregui entre els que m'han cridat l'atenció en la meua llarga peregrinació a la cerca de la veritat [...] Si és així, confesso que tenim feina assegurada per molt de temps».¹ En efecte, de matèries que va treballar a fons, que a vegades deixava per un temps, però que reprenia un cop i un altre, no en faltaven: gramàtica històrica i història de la llengua, dialectologia, onomàstica, lingüística romànica, gramàtica descriptiva i gramàtica normativa, fonètica i fonologia, sociolingüística.

1. A. M. BADIA I MARGARIT, «Dialectologia sinuosa», a Joan VENY (ed.) (2005), *Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 13.

Des de la perspectiva científica, es tractava, doncs, d'organitzar una jornada acadèmica dedicada en cada ocasió a una d'aquestes disciplines, amb la pretensió de, segons paraules de la presidenta de l'Associació, Teresa Cabré, en la primera sessió inaugural: «...estimular una discussió reflexiva sobre un tema científic o una disciplina, que, sobre la base de contrastar visions diferents —a vegades enfrontades— [...], voldrien posar en relleu el que hi ha de compartit o de divergent entre les aportacions tradicionals i les actuals».²

Ara bé, en un pla més íntim, que té relació directa amb la creació i sobretot amb el nom de l'Associació, un grup de deixebles de diferents promocions reconeixiem amb aquest format acadèmic que sabíem que li plaïa no només el seu mestratge, sinó especialment l'ambient familiar que, a l'estil dels grans romanistes, havia sabut crear entre nosaltres reunint-nos sovint a casa seva amb motiu de l'estada a Barcelona de qualsevol lingüista o filòleg que ell havia convidat.

L'Associació va organitzar a Barcelona quatre edicions de les jornades, entre els anys 2004 i 2009, dedicades als temes següents: *Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?*, celebrada el dia 11 de març de 2004; *Cap a on va la sociolingüística?*, celebrada el 20 d'octubre de 2005; *Del llatí al romanç, com hem empranat el buit?*, celebrada el 17 de maig de 2007; *La lingüística romànica al segle XXI*, celebrada el 23 d'octubre de 2009. Les dues primeres i la darrera es van estructurar en dues parts: presentació de ponències i una taula rodona; la tercera va constar només de ponències. Del contingut de cada jornada se'n va editar un volum, publicat per l'Institut d'Estudis Catalans.³

Centrant-me en l'aspecte acadèmic, explicaré a continuació quins eren els plantejaments de base que determinaren la naturalesa de les jornades i després parlaré resumidament sobre les aportacions en cada una de les quatre jornades que es van celebrar.

2. CONSIDERACIONS DE BASE QUE DETERMINAREN LA NATURALESA DE LES JORNADES

En la concepció d'aquestes jornades hi havia una sèrie de consideracions, alguna de ja insinuada, que es reflecteixen en intervencions dels conferencians que hi van participar i especialment en les paraules introductòries d'alguns dels organitzadors:

2. M. Teresa CABRÉ I CASTELLVÍ, «Introducció», a Joan VENY (ed.) (2005), *Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 12.

3. Joan VENY (ed.) (2005), *Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans; Francesc VALLVERDÚ (ed.) (2006), *Cap a on va la sociolingüística?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans; Josep MORAN OCERINJAUREGUI (ed.) (2008), *Del llatí al romanç, com hem empranat el buit?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans; Joan VENY i José Enrique GARGALLO (ed.) (2009), *La lingüística romànica al segle XXI*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

1) La primera era el fet que la ciència lingüística i les disciplines que hi estan relacionades, com qualsevol altra ciència, avancen a partir de la introducció de noves teories i mètodes i de l'aparició de noves tècniques, però també progressen gràcies a la revisió i anàlisi de les teories i mètodes anteriors. Aquesta consideració queda glossada en les paraules de la presidenta de l'Associació en la inauguració de la Primera Jornada: «L'Associació [...] vol promoure una discussió interactiva entre els mètodes i conceptes tradicionals i els actuals. La idea fonamental que rau en aquesta discussió és que la ciència no sol progressar des de zero. Les aportacions anteriors [...] són un ingredient fonamental per a l'avançament científic, ja sigui per a descartar possibilitats d'enfocament o descripció, ja sigui per a prendre els coneixements establerts com a base d'aprofundiment de la disciplina. Per una raó o altra, el coneixement acumulat forma part de la seva pròpia progressió».⁴ També hi insistia el doctor Badia en el preàmbul de la seva intervenció en la Segona Jornada: «...el vostre propòsit és que, en el tractament del tema triat, tot mirant enrere, puguem recapitular amb la vista posada endavant, vers on s'orienten avui els objectius i els mètodes de la disciplina elegida».⁵

2) Una segona consideració estava relacionada amb la constatació que la universitat s'anava convertint en un lloc de formació en habilitats i tècniques excessivament especialitzades i sovint massa enfocades cap a una orientació laboral i no tant cap a una formació de base que propiciés un coneixement més general i interdisciplinari. Aquesta nova manera d'entendre la universitat, condicionada només en part per la massificació a les aules i per determinades necessitats socials, havia anat deixant en un segon pla la reflexió, la discussió i el debat científics, sempre necessaris, tan freqüents en altres èpoques i tan del gust del doctor Badia. Al doctor Badia li plaiien els congressos i guardava molt bon record de la primera vegada que va assistir a un congrés internacional (III Congrés Internacional de Toponímia i d'Antroponímia, Brusselles, 1949): «El Congrés de Brusselles ens deixà, als qui hi assistírem, una empremta considerable [...] En vaig prendre moltes notes, sens dubte perquè, sense confessar-m'ho, jo mateix em deia que potser en un dia no llunyà em tocaria a mi de fer realitat una iniciativa semblant, també en forma de congrés».⁶ Entenia els congressos com a trobades de debat i d'in-

4. M. Teresa CABRÉ i CASTELLVÍ, «Introducció», a Joan VENY (ed.) (2005), *Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 11.

5. Antoni M. BADIA i MARGARIT, «Sociolingüística homogènia i comportaments idiomàtics varis», a Francesc VALLVERDÚ (ed.) (2006), *Cap a on va la sociolingüística?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 13.

6. Antoni M. BADIA i MARGARIT, «La meua descoberta de la romanística», a Joan VENY i José Enrique GARGALLO (ed.) (2009), *La lingüística romànica al segle XXI*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 17.

tercanvi de coneixements científics; per això, hi participava sovint i, tal com ell ja preveia, en va organitzar molts, tant en l'àmbit nacional com internacional, i sempre hi involucrava directament no només els seus col·laboradors, sinó també els alumnes: en el meu record d'estudiant de primer any de l'especialitat de romàniques, curs 1963-1964, va deixar petja l'assistència a unes jornades organitzades a l'Escola Pia del carrer de Sant Pau de Barcelona on, a més de la participació d'investigadors de prestigi, havia encarregat a alguns estudiants dels tres cursos d'especialitat que preparéssim una intervenció conjunta sobre lexicografia catalana. Per això, una sessió d'homenatge al doctor Badia també havia de respondre a aquesta necessitat de discussió, de reflexió pausada i d'intercanvi de coneixements.

3) Una tercera consideració era el fet que, com a conseqüència d'aquesta manera actual d'entendre la formació universitària, excessivament especialitzada, determinats àmbits del coneixement, també del coneixement lingüístic i filològic, passaven a un segon lloc, eren poc valorats, si no eliminats, en els programes de l'ensenyament universitari. Aquesta constatació era molt present en relació amb els enfocaments diacrònics de la llengua i amb la lingüística romànica, disciplines conreades pel doctor Badia, en les quals ens havia format a tots com a alumnes i que justament ens havien donat una base sòlida per a obrir-nos cap a noves orientacions lingüístiques. Per això, no només dues edicions de les jornades es van dedicar específicament a aquests àmbits, sinó que també algunes intervencions es van fer ressò de la situació poc afavorida d'aquests ensenyaments en els nostres plans d'estudis actuals. En la presentació de la Tercera Jornada, Josep Moran, a propòsit de la complexitat i transcendència dels factors lingüístics i sociolingüístics que propiciaren el pas del llatí a les llengües romàniques, deia: «No és, però, qüestió que als nostres dies tingui una atenció preferent en l'àmbit universitari i científic en general, atret ara per altres corrents de caràcter teòric i de sociolingüística referida al període actual, sobretot en el nostre àmbit».⁷ I, en la presentació de la Quarta Jornada, Teresa Cabré i Joan Veny assenyalaven el poc interès dels estudiants per un enfocament global de la filologia romànica i afegien: «Els responsables dels programes d'ensenyament universitari sembla que s'hagin fet ressò d'aquest minvat interès, eliminant l'assignatura dels plans d'estudi, així com la titulació de filologia romànica; fins i tot la paraula *filologia* ha estat bandejada més d'una vegada, com si tingués la titlla d'arcaica i passada de moda».⁸

L'Associació, per tant, organitzava aquestes sessions d'homenatge amb la voluntat d'enfocar-les cap a la revisió dels mètodes, les tendències i els avenços de

7. Josep MORAN, *Del llatí al romanç, com hem emplenat el buit?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 7.

8. M. Teresa CABRÉ i Joan VENY, «Introducció», a Joan VENY i José Enrique GARGALLO (ed.) (2009), *La lingüística romànica al segle XXI*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 9.

diferents disciplines lingüístiques contrastant-los amb teories i formes de treballar anteriors. Al mateix temps, intentava de donar rellevància a àmbits que, tot i ser bàsics per a una formació humanística general, havien passat a ocupar un paper poc rellevant, fins i tot dins els estudis filològics. I també es tractava de reunir professionals i estudiosos de diferents generacions i especialitats amb la intenció de fomentar el debat i la reflexió, i d'augmentar el coneixement interdisciplinari.

3. CONTINGUT I APORTACIÓ DE CADA JORNADA

3.1. *Primera Jornada: «Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?»*

La Primera Jornada, «Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?», va constar de sis ponències⁹ i una taula rodona.¹⁰

La primera ponència, del doctor Badia, feia una revisió crítica dels seus contactes amb la dialectologia, des de l'època d'estudiant; explicava el seu ensinistrament en el treball de camp, els estudis sobre l'aragonès, la gestació de l'*Atlas lingüístic del domini català* (ALDC), el decantament posterior cap a la sociolingüística, i feia una proposta de cara a la dialectologia històrica.

A continuació, Lídia Pons, basant-se en els materials de l'ALDC, analitzà els processos morfològics en la formació dels gentilicis; com que el mètode d'obtenció de dades s'havia basat en la competència creativa de l'informador, l'estudi determinava les tendències dialectals en els processos que, de manera intuïtiva, usen els parlants catalans en la formació dels noms del lloc d'on són.

Cosme Aguiló presentà un projecte molt avançat de formació d'una base de dades amb els noms populars dels ocells de les terres baleariques; la base de dades comprèn més de trenta mil registres, que corresponen a més de dues mil formes lèxiques diferents, amb molta informació complementària.

Michel Contini focalitzà la seva intervenció en la creació dels zoònims dels animals petits; amb l'anàlisi d'una sèrie de radicals d'origen onomatopeic i estruc-

9. Ponències d'Antoni M. Badia i Margarit, «Dialectologia sinuosa»; Lídia Pons i Griera, «Qüestions de morfologia derivativa segons els materials de l'*Atlas lingüístic del domini català*: els gentilicis»; Cosme Aguiló i Antoni Mestre, «L'*Atlas ornitòmic de les Illes Balears* (AOIB). Objectius, metodologia i brevíssim tast dels resultats»; Michel Contini, «Formazioni fonosimboliche negli zoonimi dell'area romanza: Riflessioni sulle carte dell'ALiR»; Joan Veny, «Alguns ensenyaments de la geolingüística»; Emili Casanova, «Antoni M. Badia i Margarit, dialectòleg».

10. Taula rodona, moderada per Ramon Sistac, amb les intervencions de Manuel González González, «Sobre los métodos en la dialectología actual»; Miquel Àngel Pradilla, «El variacionisme contemporani. Síntesi d'un debat interdisciplinari»; Joaquim Viaplana, «La dialectologia avui. Realitat i perspectives».

tura monosil·làbica arriba a la conclusió que les formacions fonosimbòliques representen un nivell profund en l'estratigrafia de les motivacions.

Emili Casanova revisà en profunditat les relacions del doctor Badia amb la dialectologia, partint d'una anàlisi crítica de la seva bibliografia; demostra que l'interès pels dialectes es reflecteix pràcticament en totes les altres disciplines que va conrear.

Joan Veny feu una presentació exemplificada i molt documentada comparant solucions fonètiques, morfològiques i lèxiques en el català i també amb formes de diferents llengües romàniques, amb la finalitat de destacar la personalitat de la llengua catalana dins la Romània.

La taula rodona, moderada per Ramon Sistac, es va enfocar cap a una revisió dels nous mètodes en dialectologia; els tres ponents, Manuel González, Miquel Àngel Pradilla i Joaquim Viaplana, cada un des d'una perspectiva diferent, valoraren el segle llarg de vida de la dialectologia, les possibilitats de cara al futur i la incidència dels canvis socials sobre la disciplina.

A mode de resum, es pot dir que una conclusió important sobre el tema de la Primera Jornada era la constatació que la dialectologia, nascuda inicialment com a disciplina integrada dins la gramàtica històrica i concebuda molt aviat com a geolingüística, ha evolucionat i ha sabut adaptar-se a nous mètodes i tècniques, s'ha relacionat amb altres disciplines lingüístiques que tenen en compte molts aspectes de la variació social i ha passat a arrenjerar-se, en paraules del doctor Badia, «entre les anomenades *ciències socials* (llenguatge, sociologia, etnologia, antropologia)». ¹¹

3.2. Segona Jornada: «Cap a on va la sociolingüística?»

La Segona Jornada, «Cap a on va la sociolingüística?», va constar de tres ponències ¹² i una taula rodona. ¹³

En la primera ponència, el doctor Badia, després de presentar la situació de l'ensenyament de la llengua catalana abans i després de la Guerra Civil, revisà la trajectòria dels estudis en sociolingüística catalana a partir de 1960, assenyalà l'interès dels sociolingüistes estrangers per la situació del català i destacà els seus primers contactes i les incursions posteriors en la disciplina.

11. Antoni M. BADIA I MARGARIT, «Dialectologia sinuosa», a Joan VENY (ed.) (2005), *Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 27.

12. Antoni M. Badia i Margarit, «Sociolingüística homogènia i comportaments idiomàtics varis»; Francesc Vallverdú, «Reptes de la sociolingüística: una perspectiva catalana»; Georg Kremnitz, «Català, valencià, balear: respostes científiques a qüestions polítiques? Reflexions sobre la unitat i la diversitat de l'espai lingüístic català».

13. Taula rodona, moderada per Brauli Montoya Abat, amb les intervencions d'Emili Boix-Fuster, «La sociolingüística catalana»; Albert Branchadell, «Ser competitiu, i fins i tot capdavanter, a nivell europeu i internacional»; Ernest Querol, «Cap a on va la sociolingüística feta als Països Catalans?».

La intervenció de Francesc Vallverdú apuntà una sèrie de qüestions que estan en fase de revisió i, partint del fet que «en la tradició catalana la sociolingüística té com a eix vertebrador les relacions llengua/societat»,¹⁴ enfocà aquestes relacions des de tres perspectives: les prioritats dels escriptors en l'ús del català o del castellà, els canvis de llengua en la conversa habitual i el multilingüisme.

Georg Kremnitz analitzà una sèrie de fenòmens relacionats amb el valor comunicatiu de les llengües, destacant la tensió entre la funció comunicativa i la funció identitària; es tractava de fer veure com la imposició del castellà durant el franquisme malbaratà, especialment a la zona valenciana, la consciència de llengua comuna que havia representat l'acceptació general de la norma fabriana en tot el domini lingüístic.

La taula rodona, moderada per Brauli Montoya Abat, amb la participació d'Emili Boix-Fuster, Albert Branchadell i Ernest Querol, tractà sobre la contribució de la sociolingüística catalana al procés de normalització del català, sobre l'aportació dels sociolingüistes catalans a la sociolingüística general i sobre les perspectives de futur de la sociolingüística catalana.

En forma de resum, es pot dir que en aquesta Segona Jornada es va posar de manifest que la situació de la llengua catalana a l'Estat espanyol ha repercutit especialment: *a)* en l'interès creixent —teòric, pràctic i emocional— dels lingüistes catalans per la sociolingüística; *b)* en la diversitat d'orientacions que s'observen actualment en la sociolingüística catalana; i *c)* també en l'interès dels lingüistes estrangers per la situació sociolingüística del català. En paraules de Francesc Vallverdú, «...l'acuitat i l'omnipresència del conflicte lingüístic domèstic [...] dóna vitalitat i atractiu a la sociolingüística autòctona, acaba singularitzant-la tant que, en certs aspectes, l'aparta de les línies mestres de la sociolingüística internacional».¹⁵

3.3. Tercera Jornada: «Del llatí al romanç, com hem emplenat el buit?»

La Tercera Jornada, «Del llatí al romanç, com hem emplenat el buit?», va constar de quatre ponències.¹⁶

La intervenció del doctor Badia se centrà en el procés de set segles de romanització lingüística; va destacar el contrast entre una llengua llatina escrita, culta i relativament unitària —la dels textos clàssics i eclesiàstics— i una llengua parla-

14. Francesc VALLVERDÚ, «Reptes de la sociolingüística: una perspectiva catalana», a Francesc VALLVERDÚ (ed.) (2006), *Cap a on va la sociolingüística?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 52.

15. Francesc VALLVERDÚ, «Introducció», a Francesc VALLVERDÚ (ed.) (2006), *Cap a on va la sociolingüística?*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 9.

16. Antoni M. Badia i Margarit, «Del llatí vulgar al romanç arcaic. Assaig historicolingüístic»; Germà Colón i Domènech, «Dialèctica entre el llatí i el romanç»; Xaverio Ballester, «Del llatí [ibèric] al romanç [catalán]»; Ignasi-Xavier Adiego Lajara, «Les llengües de la Itàlia antiga com a substrat».

da, poc controlada; aquesta llengua oral discrepava del llatí culte, s'anava fragmentant i a finals del primer mil·lenni s'havia diversificat, en paraules de Meyer Lübke, en una desena de romanços prou diferenciats i en una vuitantena de dialectes.

Germà Colón aportà una gran quantitat de documents que, a partir dels segles XIV i XV, acrediten l'abundància de cultismes procedents del llatí en la llengua catalana, fet que contrasta amb algunes altres llengües romàniques.

Xaverio Ballester, després de qüestionar l'entitat del llatí vulgar, se centrà en la importància del contacte de llengües, tant en l'actualitat com antigament; en el cas del català, documentà la singularitat del català entre les llengües romàniques peninsulars per la important presència dels pobles ibèrics que, vinguts del nord i formant continuïtat amb els aquitans, entre els segles VI i I aC s'havien desplaçat de nord a sud ocupant la zona de llevant de la península Ibèrica.

Ignasi-Xavier Adiego Lajara replantejà el concepte de substrat en les llengües romàniques; demostrà, amb l'anàlisi de tres fenòmens fonètics concrets que els romanistes atribueixen al substrat protoitàlic, que algunes conclusions no estan prou ben enfocades si es tenen en compte els nous descobriments dels indoeuropeïstes.

Com a resum, cal destacar dues constatacions relacionades amb les aportacions dels conferenciants: primera, que la romanització lingüística i la fragmentació de la Romània s'han d'enfocar, com fa la sociolingüística actual, des de la perspectiva del contacte de llengües, en aquest cas entre el llatí i les llengües preexistents en cada territori; i, segona, la necessitat que els romanistes de tant en tant revisin algunes de les seves teories a la llum dels descobriments i avenços que es produeixen en el coneixement de les llengües de l'antiguitat, en el camp de l'arqueologia o, fins i tot, de la genètica, per tal de no fonamentar algunes teories sobre dades obsoletes.

3.4. *Quarta Jornada: «La lingüística romànica al segle XXI»*

La Quarta Jornada, «La lingüística romànica al segle XXI», va constar de dues conferències¹⁷ i una taula rodona.¹⁸

En la primera conferència, el doctor Badia explicà d'una manera amena i en forma de memòries els seus primers contactes amb la «família dels romanistes»; destacà especialment dos fets fonamentals: l'assistència per primera vegada a un

17. Antoni M. Badia i Margarit, «La meua descoberta de la romanística»; Fernando Sánchez Miret, «La història de /-r/ en català: perspectiva romànica».

18. Taula rodona, moderada per José Enrique Gargallo, amb les intervencions de Mercedes Brea, «Los retos de la lingüística románica en el siglo XXI»; Ramon Cerdà Massó, «Algunes remarques sobre la lingüística romànica al segle XXI»; Xavier Lamuela, «Fer lingüística romànica en temps de crisi».

congrés, el III Congrés Internacional de Toponímia i d'Antroponímia a Brussel·les l'any 1949, i l'estada a Zuric durant uns mesos de l'any 1950, on, amb una beca del CSIC, freqüentava el Laboratori de Fonètica Experimental i el Seminari Romànic de la Universitat.

En la segona conferència, Fernando Sánchez-Miret presentà i documentà un fenomen concret, l'evolució de la pèrdua de la /-r/ en català i en altres llengües romàniques, amb la finalitat de mostrar la Romània com un «laboratori on poder experimentar amb les teories del canvi fonètic i fonològic».¹⁹

La taula rodona, moderada per José Enrique Gargallo, amb les intervencions de Mercedes Brea, Ramon Cerdà Massó i Xavier Lamuela, es va enfocar cap a les perspectives de futur de la lingüística romànica; els participants van destacar el contrast entre la vitalitat i puixança de la romanística en l'àmbit de la investigació i la presència minvada en l'àmbit de la docència; consideraren la possibilitat de potenciar la lingüística romànica com a forma de coneixement lingüístic i d'intercomprensió dins la Unió Europea.

En resum, respecte del futur de la romanística, i també a mode de conclusió, vull subratllar les paraules amb què Xavier Lamuela cloïa la seva intervenció a la taula rodona de la Quarta Jornada: «Hi ha, com sempre hi ha hagut, persones que volen aprendre per a comprendre i que vénen a les nostres facultats disposades a exigir-nos que els hi ajudem. Els estudis de romanística, que permeten amb una facilitat sorprenent l'accés de primera mà a un món d'una complexitat i d'una riquesa enormes, satisfan de manera privilegiada l'afany de qui encara té la dèria de saber».²⁰

***

Des del meu punt de vista, aquestes darreres paraules sintetitzen l'esperit que va empènyer un grup de deixebles del doctor Badia, que també havíem entrat a la Universitat per a aprendre a comprendre, a crear una associació que porta el nom d'un professor que ens va formar i ens va ajudar a satisfer la dèria de saber.

19. Fernando SÁNCHEZ-MIRET, «La història de /-r/ en català: perspectiva romànica», a Joan VENY i José Enrique GARGALLO (ed.) (2009), *La lingüística romànica al segle XXI*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 28.

20. Xavier LAMUELA, «Fer lingüística romànica en temps de crisi», a Joan VENY i José Enrique GARGALLO (ed.) (2009), *La lingüística romànica al segle XXI*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 87.